

metody – výpočetní tomografie, magnetická rezonance a sonografie. Také laboratorní vyšetření se rozšířilo, k dispozici bylo stanovení několika desítek analytů, např. spektrum steroidních hormonů čítalo 21 metabolitů, proteohormonů, enzymů ad. Na řadu etiologických otázek přinesly odpověď imunologie i genetika. Farmakologický průmysl obohatil terapii řady interních chorob. Dostupnými se staly některé kardiologické metody, transplantologie už měla nejširší možné spektrum. V době, kdy tento titul vycházel, se medicína založená na osobní zkušenosti transformovala v medicínu založenou na důkazech (evidence based medicine EBM). Nevím, zda si všichni současní lékaři uvědomují, že tím došlo k upevnění medicíny jako vědy.

Učebnice Vnitřní lékařství profesora Pavla Klenera byla velmi úspěšná a dočkala se čtyř reedicí. Teprve v roce 2010 ji nahradila kniha, jejímž editorem a hlavním autorem byl profesor MUDr. Richard Češka, CSc.

Richard Češka a kol.: Interna. Praha: Triton, 2010, první vydání, barevně, vázaná i brožovaná. Počet stran 855. Doposud vyšla ve třech vydáních: v letech 2010, 2015, 2020. Profesor MUDr. Richard Češka, CSc., je profesorem III. interní kliniky Fakulty všeobecného lékařství Univerzity Karlovy v Praze.

Profesor MUDr. Richard Češka, CSc., FACP, FEFIM, je zástupcem přednosta 3. interní kliniky 1. lékařské fakulty Univerzity Karovy a Všeobecné fakultní nemocnice v Praze a od roku 2018 předseda výboru České internistické společnosti České lékařské společnosti Jana Evangelisty Purkyně. Kniha vznikla z podnětu předsednictva České internistické společnosti a napsání kapitol se také ujali někteří jeho členové. Je určena jak pro pregraduální, tak i pro postgraduální výuku. Hlavním editorem i významným autorem byl předseda výboru České internistické společnosti profesor Richard Češka, pořadateli profesor MUDr. Vladimír Tesař, DrSc., MBA, FASN, profesor MUDr. Petr Dítě, DrSc. (od třetího vydání nahrazen profesorem MUDr. Milanem Lukášem, CSc.) a docent MUDr. Tomáš Štulc, Ph.D.

Obsah knihy tvoří 18 kapitol zařazených v tomto pořadí: 1. Úvod (4 s.), 2. Vybrané příznaky interních chorob (23 s.), 3. Šok a kardiopulmonální resuscitace (13 s.), 4. Kardiologie (95 s.), 5. Arteriální hypertenze (19 s.), 6. Cévní mozkové příhody (15 s.), 7. Angiologie (50 s.), 8. Metabolismus (94 s.), 9. Endokrinologie (54 s.), 10. Gastroenterologie (96 s.), 11. Pneumologie (66 s.), 12. Nefrologie (41 s.), 13. Poruchy vnitřního prostředí (14 s.), 14. Revmatologie (50 s.), 15. Imunologie a alergologie (27 s.), 16. Hematologie (79 s.), 17. Vybrané kapitoly z onkologie (18 s.), Vybrané kapitoly z psychiatrie (11 s.), Vybrané kapitoly: Otravy a poškození z fyzikálních příčin (19 s.), 18. Jako poslední byla zařazena kapitola s názvem Praktické problémy v interně (32 s.). Jejím obsahem jsou informace o předoperačním vyšetření, interní intenzivní péči, některých invazivních výkonech, problematice farmakoterapie v těhotenství, laboratorním vyšetření, problematice prevence, základech epidemiologie neinfekčních onemocnění, technice klinických studií a principech medicíny založené na důkazech (evidence based medicine – EBM.) Tuto tematiku „Vybraných kapitol“ žádná z dosud vydaných učebnic neuváděla. Budou ji oceňovat zvláště mladí lékaři. Nejvíce místa (co do počtu stran) bylo věnováno problematice kardiologie a angiologie. Stejně jako kapitoly

jsou číslovány i některé choroby: 3. Šok a kardiopulmonální resuscitace, 5. Arteriální hypertenze a 6. Cévní mozkové příhody. Po odborných kapitolách je ještě zařazen Česko-slovenský a Slovensko-český slovníček odborných výrazů (2 s.), seznamy zkratk (4 s.), nejčastěji používaných léků (10.) a kvalitní třísloupcový rejstřík (14 s.). Kniha je bohatě ilustrována několika sty kvalitních černobílých obrázků, pochopení obtížnějšího textu ulehčují vybrané tabulky. Předpokládám, že další vydání budou doplněna elektronickou formou (DVD).

Rozsahem náleží kniha mezi velké. První vydání mělo 855 číselných stran, druhé 870 stran, třetí má 984 stran. Vyjma vázaného výtisku nabízí nakladatelství Triton u třetí edice i třísvazkovou, brožovanou (měkká vazba) vydání. To si oblíbili především studenti, protože se lehčeji přenáší. Vždyť vázaná kniha má hmotnost přes 2,6 kilogramu.

Je samozřejmé, že vyjma pěti referovaných nejvýznamnějších učebnic vyšly během 50 let ještě učebnice další. Jejich použití se ale většinou omezovalo na lokální lékařskou fakultu. Profesor MUDr. Miroslav Souček, CSc., přednosta II. interní kliniky Fakultní nemocnice u svaté Anny, byl editorem a hlavním autorem třísvazkového Vnitřního lékařství (2011). Vyjma knižní má i elektronickou verzi na DVD. Kniha však není primárně určena pro studující medicíny (pro velký rozsah téměř 2000 stran). Tuto knihu ocení především lékaři atestující z interní medicíny. Z Lékařské fakulty v Hradci Králové vzešlo (2014) dvousvazkové Vnitřní lékařství profesora MUDr. Jana Bureše, DrSc., profesora MUDr. Jiřího Horáčka, DrSc., a prof. MUDr. Jaroslava Malého, CSc. Pro studující stomatology byly určeny Základy vnitřního lékařství (2011) profesorů MUDr. Aleše Žáka, DrSc., a MUDr. Jana Petráška, DrSc. Také bylo vydáno několik skript věnovaných vnitřnímu lékařství (profesor MUDr. František Heřmanský, DrSc., profesor MUDr. Václav Kordač, DrSc., ad.).

Češkova Interna je bezesporu moderní učebnice vnitřního lékařství. Navazuje na řadu monografií, počínaje první poválečnou učebnicí profesora MUDr. Miloše Netouška, DrSc., doposud neúspěšnější učebnicí interních chorob (dočkala se pěti vydání). Češkova učebnice, s neformálním názvem Interna, na platformě velké, nedělitelné interny, přináší aktuální informace ze všech interních oborů. Splňuje požadavek vysoké náročnosti na minimálním vymezeném prostoru. Vychází především z guidelines (doporučení) odborných společností (domácí, evropská, světová) a tak dosahuje a udržuje vysokou kvalitu informací. Splňuje tak požadavek odborné náročnosti s vědomím, že na tzv. interní kmen navazuje dalších 20 oborů. Tak, i po historicky dlouhou dobu, ovlivňuje odbornou úroveň medicíny.

Tento „výběr“ učebnic vnitřního lékařství, vydaných od roku 1947 do současnosti, odráží úroveň interny v časovém úseku sedmdesáti let. Od doby, kdy se medicíni učili a lékaři realizovali medicínu založenou na osobní zkušenosti: medicínu, která o sobě nemohla vždy prohlašovat, že je medicínou vědeckou. Teprve v posledních dvaceti letech mají lékaři (i nemocní) medicínu založenou na důkazech (evidence based medicine, EBM). Někteří laici jí také nazývají medicínou vítěznou. To proto, že metoda cerebro-kardio-pulmonální resuscitace umožnila zvládnout tzv. klinickou smrt. V té době však také medicína upevnila svoji pozici jako aplikovaná věda. Jako celek, který jako systematický způsob racionálního a empirického poznávání skutečnosti je zaměřený